

Farkas Mariann Kislánykorában

Én vagyok a képen 1944-ben, abban a házban, ahol éltünk, mielőtt a németek bejöttek volna Budapestre [lásd: Magyarország német megszállása]. Abban az időben negyedik gimnazista voltam. Budapesti lakásunkat béreltük, tulajdonképpen egy négyszintes ház egyik lakása volt a Csáky utcában, a 33-as szám alatt. Nagyon szép, tágas lakás volt, vezetékes vízzel és villannyal, és gázzal fűtöttünk. Három szobánk volt: egyik volt az enyéim, aztán egy nappali szoba meg a szüleim hálószobája, no meg fürdőszoba, konyha, hall. A bútort elég modern volt a kor ízléséhez képest. Volt hűtőszekrényünk is, nem olyan, mint a mostaniak, nem elektromos, de azért működött: hetente kétszer jött a jeges szekér, anyám vett jeget, berakta a jégszekrénybe, lent, egy jégtartó dobozba, néhány napig eltartott. Hátról volt egy kis kert, de több család osztozott rajta. Csak a pihenésre szolgált, nyaranta kigyűltek a szomszédok, de nem természetek semmit benne. 1944 nyarán ki kellett költöznünk a házból, a németek, amint bevonultak, arra kényszerítették, hogy hagyjuk el a lakásunkat. A volt lakásunk közelébe költöztünk, egy másik utcába, egy sárga csillagos házba. Zsúfoltan éltünk, két zsidó család két szobában, közös konyhával. Nagy ház volt vagy négy emelettel, és nagyon sok zsidó család élt ott, nem tudom, mennyi. Ahova be kellett költöznünk, apa elhozta az egyik szoba bútort, a többi dologgal nem tudom, mi lett. Tudom, hogy velünk szemben egy keresztény család lakott, és apám átvitte oda két-három bőröndnyi dolgait, ruhafélét, ilyesmit, ezek megmaradtak. A háború után visszakaptuk. Ugyanakkor fokozódtak a bombatámadások is, úgy tavasztól, 1944 márciusától, éjjel-nappal bombáztak [Az első (angol) légitámadás 1944. április 3-án érte Budapestet. Ezt követően rendszeressé váltak a légitámadások. -- A szerk.]. Többet ültünk a pincében, mint fent a lakásban, szinte minden órában bombáztak, minden nap, öt, hat, hét alkalommal, nappal és éjszaka. Voltak légópincék, de nem a mi szomszédságunkban. Megtutuk, hogy a korábbi lakóházunkat bombatalálat érte, a homlokzata ráomlott a pincére, ami igen nagy volt, boltozatos, és mindenki, aki ott volt, meghalt. A bombázások hat-hét hónapon át tartottak, az orosz hadsereg megérkeztéig, karácsony utánig. 1944. október 15-én Horthy kormányzó ki akarta vonni az országot a háborúból, mert felismerte, hogy a háború elveszett. Beszért erről a rádióban [lásd: Horthy-proklamáció], és e beszéd után a ház gondnoka, ahol laktunk, egy idősebb zsidó, talán Lővinek hívták, vagy valahogy így, azt hitte,

hogy véget ért a háború, és másnap levette a házról a sárga csillagot. A Horthy nyilatkozata utáni napon bejött Szálasi Ferenc, minthogy Horthynak el kellett hagynia az országot [1944 októberében Horthy Miklóst a németek és a magyar nyilasok lemondatták, és családjával együtt Németországba hurcolták . -- A szerk.], de az öreg nem tudta elképzelni, hogy Horthy helyébe Szálasi jön. Valószínűleg a többi házon ott maradtak a sárga csillagok, és jött két német tiszt és két vagy három magyar csendőr a házba, és érdeklődtek a gondnok felől, minthogy látták, hogy a csillag eltűnt a házról. Egy lakásban laktunk az öreggel. És minthogy ahhoz értettek, hogy ne kérdezzenek, hanem üssenek, gyötörjenek, elkezdtek ütlegetni az öreget, mert nem volt joga a csillag levételéhez. És az öreg ordított, édesanyám pedig megijedt. És hát milyen egy édesanya, azonnal a gyermekét akarta védelmezni ki tudja, mitől, és el akart rejteni. Hova bújjak, hiszen már hallatszottak a léptek a szobánkhoz közeledni. Az első, kéznél levő megoldás az volt, hogy az ágy alá bújjak. És minthogy négykézláb igyekeztem az ágy alá, gondolom, hogy a popsim a lábaimmal kint voltak még, kinyílt az ajtó, és az egyik magyar csendőr felém lőtt, talán azt gondolta, hogy egy férfi vagyok, de nem is kérdezett. Az egyik térdemben ütést éreztem. Amikor kijöttem az ágy alól, mindkét lábam tele volt vérrel. Szerencsém volt, hogy a golyó kijött, megtalálták az ágy alatt, de a jobb térdemen átment a golyó. Magam mentem le a negyedik emeletről, mert ott laktunk, és egy magánautó elvitt a kórházba, ahova beutaltak. Aztán a csendőr mindennek a tetejébe azt mondta, hogy önvédelemből lőtt, hallatlan dolog: hogy egy tizennégy éves kislánytól kelljen védekeznie?! Megtámadhattam őt? Ma se értem. A zsidó kórházba vittek, ami a gettó mellett volt, ahova aztán bezsúfoltak bennünket. A zsidó kórház négyemeletes volt, és tele volt betegekkel, nem zárták be. Ez a zsidó kórház a háború kitörése előtt is létezett, az orvosok többsége zsidó volt, de bárkit fogadtak. A kórházban röntgen-képet készítettek a lábamról, gipszbe tették, és a másik térdemet, amit kijövételekor szintén érintett a golyó, bekötötték. A meglőtt térdel bajok voltak, mert amint a térd alatt átment a golyó, ketté vált és időre volt szükség, hogy meggyógyuljon. Két vagy három hétig voltam ott, édesanyám nem volt velem, nem jöhetett a bombázások miatt [Nem tudni, melyik kórházról van szó: a gettó mellett, a Wesselényi utca 44. szám alatti iskolaépületben volt kórház. Lásd: gettó kórház. A modern, jól felszerelt Szabolcs utcai Zsidókórházat azonban 1944 májusában elvették a németek. -- A szerk.].